

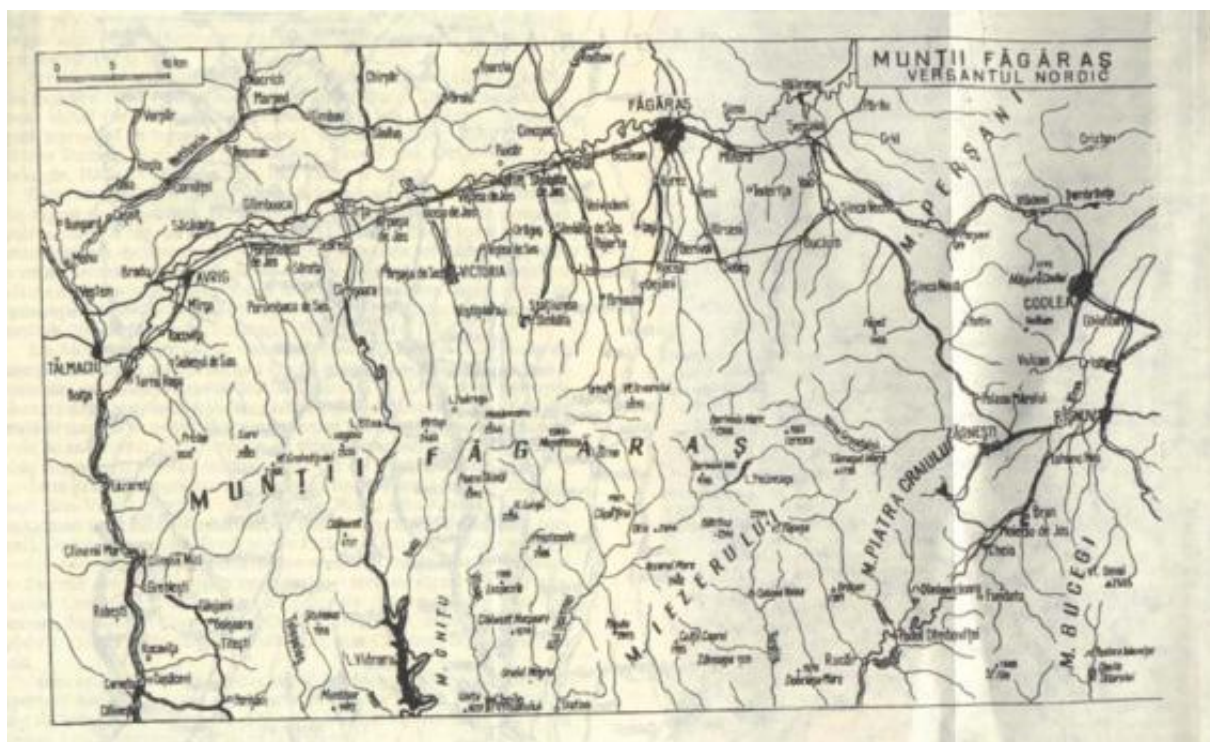
REZISTENȚA DIN MUNȚII FĂGĂRAȘULUI DE PE VERSANTUL NORDIC

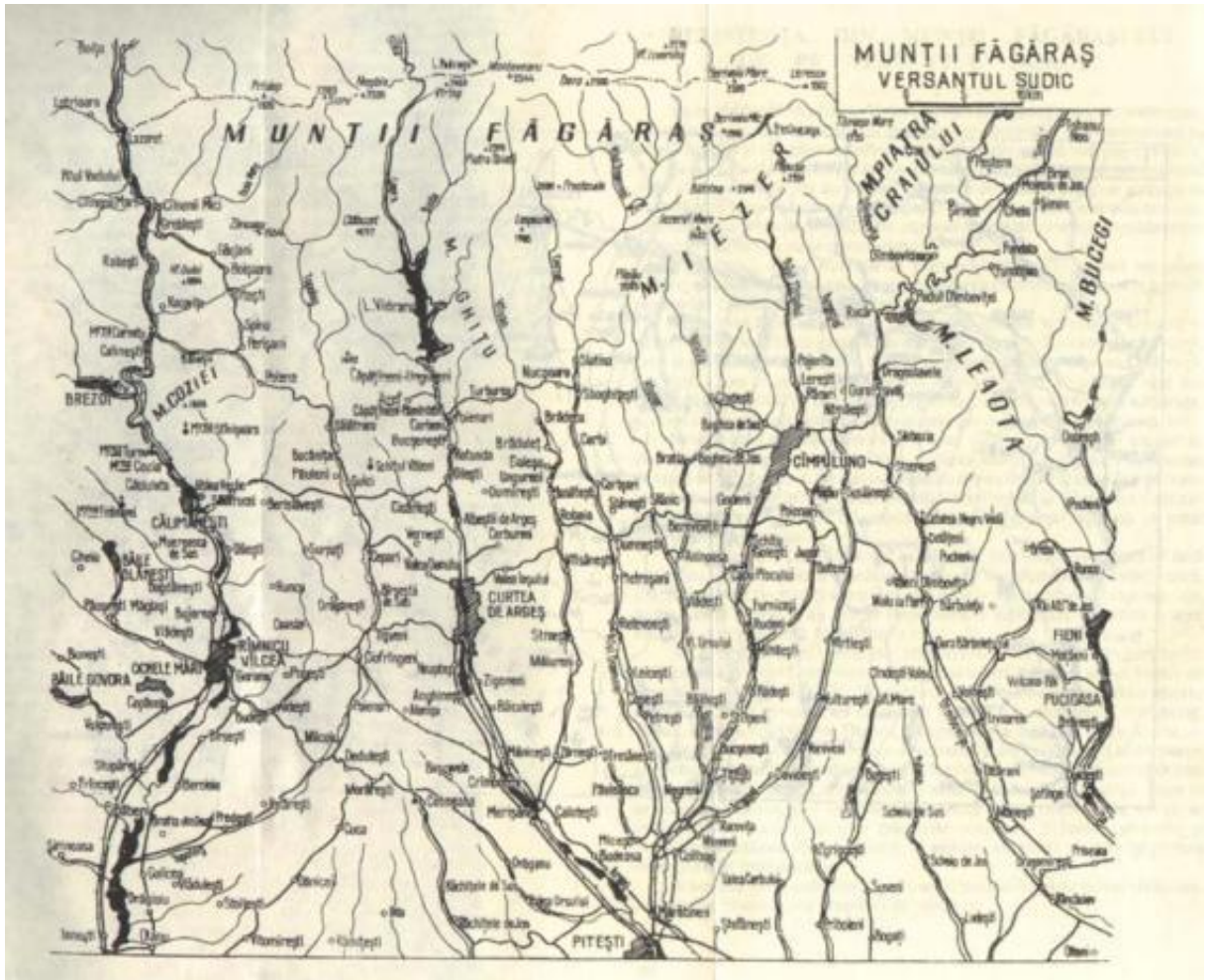
Între 1948 și 1956 un nou Voievodat se înfiripase pe aceste meleaguri, pe unde cu un sfert de mileniu mai înainte încercase și Brâncoveanu să aducă lumină și mângâierea sufletească norodului trudit sub jug străin.

Și așa cum el cu toți ai lui pieriseră sub iataganele turcești, tot așa noul Jude al acestor ținuturi de munte, eliberate de teamă, cu greu a reușit să se salveze în timp ce toți voinicii adunați în jurul lui pentru nobila misiune de a salva glia și ființa națională au căzut doborâți de gloanțele trădătorilor ajunși în slujba secerii și ciocanului.

Kremlinul, acest bastion al crimei dirijate în scopul înrobirii oamenilor, și-a revărsat veninul peste suflarea cinstită a plaiurilor noastre instaurând epoca de distrugere.

Amprenta lăsată în decurs de peste 4 decenii de cruntă teroare și perversiune socială face ca azi acțiunea întreprinsă de acei viteji între viteji, care și-au dăruit viața pentru binele semenilor, să apară și mai măreață, așa cum a fost în realitate. De aceea încercarea lor de a stârpi răul din rădăcină, de a azvârli pe luda din mijlocul nostru, a fost privită cu admirație și respect de toți care auzeau de prezența partizanilor în apropierea lor.

Nevoia unei redresări morale, a unei treziri a conștiinței umane în slujba legalității și dreptății sociale, se făcea simțită și dorită. Acest avânt de viață nouă a pornit de pe Valea Oltului, din sufletul elevilor, și a pătruns spre culmile alpine prin minunatele văi, începând de la Fântânița Crăieșei până la Fereastra Sâmbetei, antrenând toată suflarea înșiruită în jurul masivului Moldovean.

Aici, din acest ținut de viață nealterată, partizanii au căutat să facă curățenie, azvârlind acele uscături decăzute din demnitatea omenească. După ce au fost avertizați să nu facă rău, să le respecte munca și agoniseala, numai după aceea le-au arătat impostorilor refractari că există o lege nescrisă, mai presus de fărădelegile lor.

Au fost sancțiuni prompte împotriva celor ce furau drepturile strămoșești. Solidaritatea oamenilor a fost unanimă și pe aceste locuri de baștină ale poporului român. De aceea drumul închisorilor de exterminare comuniste va fi presărat cu cadavrele țăranilor și ciobanilor din Avrig, Arpaș, Breaza, Cârțișoara, Dejani, Drăguși, Lisa, Mindra, Porumbacu.

Pe aceste ținuturi carpatine s-a constituit, din suferință și nedreptate, gruparea partizanilor condusă de Ion Gavrilă. La rândul lor, sătenii făceau totul pentru a-i sprijini, trimițându-le alimente, haine și muniții. Între ei se făcuse o sudură și se crease un serviciu care-i informa de tot ce se petrecea prin sate și despre mișcările trupelor. Stânele, cabanele și peșterile deveniseră locuri de unde se puteau alimenta și unde își puteau depozita cele trebuincioase.

În această țară a culmilor alpine, unde numai ochii de vultur străjuiau, se instalase conducerea grupului de partizani.

Istoricul acestei mișcări de partizani

În anul 1948 elevul Mogoș Ion, din comuna Toderița, împreună cu un grup de profesori și colegi de la liceul "Negru Vodă" din Făgăraș au înființat o organizație de luptă împotriva abuzurilor comuniste ce se făceau din ce în ce mai simțite la sate.

Printre cei descoperiți și arestați se aflau: profesorii Ursu Romulus (fost membru P.N.Ț., care a murit în temniță), Bucur (de limba română), Novac Mihai (de matematică) și elevii Mogoș Ion (inițiator, devenit o figură legendară în luptele din munți), Mazilu Nicolae, Roșea Victor, Sofonea Remus, Ilioiu Ion, Socol Silviu, Scorei Ion, Glăjar Ion, Zota Gheorghe, Bărsan Gheorghe, Pica Ion-Victor și alții.

După un an, Mogoș Ion și Pica Ion-Victor s-au eliberat din închisoare și în august s-au reîntâlnit. Cu această ocazie au pus bazele organizației anticomuniste la care au aderat imediat Nicolae Mazilu și Ion Roșea, din comuna Rîușor, în căsuța căruia s-a expus planul de acțiune al grupului. Cu aceeași ocazie s-a căzut de acord ca să se regroupeze cu toți colegii lor de liceu ieșiți din închisoare. Până în luna octombrie erau deja cooptați în organizație 10 elevi de la liceul "Negru Vodă" din Făgăraș și alți tineri, în număr de 20, din comunele Toderița, Mîndra, Ileni și Rîușor.

Ion Mogoș urmărea să se treacă la acțiune și să se facă depozite de arme și alimente în munți. Scopul era de asemeni de a pedepsi pe cei ce deposedau pe țărani de avutul lor, făcându-i să se teamă de o pedeapsă măsurată după gravitatea faptelor săvârșite și după dreptatea nescrisă, dar cerută de tradiția locurilor. În toamna anului 1949 Ion Mogoș a plecat prin satele de sub munte, cu un tractor de tăiat lemne, urmărind să găsească gazde de sprijin și ajutoare alimentare în caz de retragere în munți.

Între primii care militează pe aceeași linie cu Ion Mogoș se numără tinerii: Ion-Victor Pica (din Toderița), Ion Roșca (din Rîușor), Ion Sasu, Ion Coman (din Ileni), Toma Blebea (din Ileni), Simion Ghizdaru (din Ileni), Dorel Cornea (din Ileni) și Ion Pică (din Rîușor). După arestare, acesta din urmă s-a compromis la închisoarea din Gherla, în afară de acești elevi, se mai găseau prezenți în organizație o serie de țărani: Toma Pîrău, Nicolae Comșulea și Constantin Roșea (din comuna Ileni); Pita Ion (senior), din Rîușor; Cornel Vlad, Octavian Vlad, Octavian Balaban, Ion Balaban, Cornel Mija (toți din Toderița); Ion Chichernea, din comuna Grid.

Iarna anului 1949 a fost petrecută de Ion Mogoș la Reșița, unde îi era deportată familia. De acolo a revenit în primăvara anului 1950. În același timp s-a întors de la închisoare și Nicolae Mazilu. Acesta era originar din comuna Leu și împreună au trecut la acțiune.

În primăvara următoare cei doi au avut o ciocnire cu șeful de miliție din comuna Ileni, pe care l-au împușcat în plămâni, dar a scăpat cu viață.

Înarmarea acestor tineri, deveniți partizani în slujba salvării neamului subjugat și umilit, a fost făcută cu concursul următorilor: Ion Cîrlig, plutonier activ în armată; Traian Monea, locotenent activ, originar din comuna Venetia, care le-a procurat arme și echipament militar. Fiind descoperit, a fost condamnat la moarte în luna august 1951 și, comutându-i-se pedeapsa la muncă silnică pe viață, a trecut până în 1964 prin temnițe; Partenie Comșa, plutonier în armată, care le-a furnizat arme și echipament și le-a înlesnit intrarea într-un depozit militar la 2 km de Brașov, de unde, după ce au imobilizat paza, partizanii au ridicat muniție și armament.

Printre primii care au dat asistență medicală și au donat medicamente s-a numărat doctorul Ion Halmaghi din comuna Comana. Numărul lor va crește pe parcursul anilor de luptă și rezistență din munți, ani trăiți în condiții similare cu cele din război.

Gazdele partizanilor

Locuitorii satelor înșirate pe coasta Făgărașului au înțeles de la început necesitatea acordării găzduirii și alimentării celor ce se retrăgeau în munte, în această acțiune cunoscută sub numele de "partizanii de pe versantul nordic al Făgărașului" au fost arestați mii de români, în marea lor majoritate țărani. Iată câteva nume ale gazdelor din comunele situate în zona respectivă:

Din comuna Rîușor: Pica Vaier, Metea Toma, Pica Ion - senior, Roșea Constantin zis Milogu, Roșea Miron, Pop Gheorghe, Tîrîu Toma, Pop Ion, Roșea Matei, Marcu Vichente, Pop Zahiu, Comșulea Aron și alții.

Din comuna Ileni: Barbu Toma, Barbu Ion, Cornea Dumitru, Cornea Maria, Ghizdavu Dumitru, Milea Ion și alții.

Din comuna Mîndra: Dan Ion, Socaciu Traian, Zară Ilie și alții.

Din comuna Pîrîu: Boanfă Ion (învățător), Cerbu Ion, Monciulea Petre (învățător), Noară Nicolae și alții.

Din comuna Iași: Iară Ion, Lupu Aurel, Mareș Ion, Peptea Gheorghe și alții.

Țăranii încep să fiarbă

Când în 1946 începuseră "domnii" să vină și să fixeze cotele la sate, în comuna Ileni tocmai se întorcea tânărul Pîrîu Toma, zis Porîmbu, de la câmp, cu izmenele prăfuite și coasa pe umăr. Zvonul nemulțumirii ce colinda satul i-a îndreptat pașii spre sala primăriei, unde pe scară li se explica, celor ce trudeau din zi în noapte, cum să muncească mai mult pentru a da statului cantități mai mari de produse, pentru că avea mare nevoie. După ce a ascultat liniștit sfaturile, care sunt ușor de dat, Porîmbu s-a urcat și el să spună câteva cuvinte domnilor. Tinerii au fost atenți ca nimeni să nu poată fugi pentru a anunța jandarmii. Porîmbu le-a spus să nu mai calce pe la ei și să anunțe și pe cei mari, care i-au trimis, că dacă au nevoie de cote să și le facă singuri, iar dacă nu se astâmpără și revin, să știe că nu se vor mai întoarce să raporteze ce-au realizat. După această scurtă punere la punct care a dat curaj sătenilor, Toma Porîmbu a plecat înarmat în munte, unde, de unul singur, a stat timp de doi ani. Acolo, în liniștea codrilor, își descărca sufletul în cântece și poezii care au început să circule pe la șezătorile satelor de pe coasta Făgărașului. După doi ani a fost chemat la armată, de unde s-a întors de sărbătorile Paștelui din 1950. Cu toate că era bolnav (avea un subicter), a luat din nou calea codrului.

Românii se înfrățesc cu muntele

Cei ce nu puteau suporta jugul asupritor al veneticilor luaseră drumul codrului, iar zvonurile despre prezența lor acolo se făcuseră auzite și chiar simțite.

Ion-Victor Pica, elevul din Todirița, după ieșirea din temniță luase legătura, prin mătușa lui, Ghizdavu Maria din Ileni, cu Socol Silviu, băiatul preotului greco-catolic din comuna Berivoi, băiat care era fugit în munte din 1948. Aflând că Mogoș și Mazilu intraseră în munte, Ion Pica și-a îndreptat pașii spre ei, însetat de libertate și de apa cristalină de izvor.

Asistăm acum la reunirea a două grupe de luptători:

Cea inițiată de Mogoș Ion, Pica Ion-Victor și Mazilu Nicolae, ce avea legături strânse cu elevii liceului "Negru Vodă" din Făgăraș.

Grupa celor urmăriți de Securitate și fugiți în munte după 1948, strânși în jurul lui Ion Gavrilă, cunoscut sub numele de Moșu.

Ion Gavrilă era originar din comuna Netotu, din județul Făgăraș. Fusese student la Facultatea de Agronomie din Cluj și scăpase nearestați după 15 mai 1948. Totuși în 1949 a fost condamnat în contumacie la 15 ani muncă silnică, în acel an are loc intrarea în munte a celor care până în 1956 vor da atâta de lucru Securității. Printre ei se numărau, în afară de Ion Gavrilă care era recunoscut unanim ca șeful lor, următorii:

Ilioiu Ion (fost elev, trecut prin temniță); Sofonea Remus din comuna Drăguș; Arsu Gheorghe din Rîușor, care din 1947 era fugit cu barda la brâu prin munte; Radeș Virgil, student la Politehnica din Timișoara, urmărit din 1949; Gheorghe Șovăială, originar din comuna Berivoi, muncitor la Astra din Brașov; Ion Chiujdea, student la Științe Naturale - Cluj, originar din comuna Berivoi; Novac Ion, elev din comuna Berivoi, urmărit de Securitate din toamna anului 1948; Mogoș Ion; Pica Ion-Victor; Mazilu Nicoiaie; Novac Petre, fugit în munte din 1951, după fiul lui; Pop Jean, pădurar din Lisa; Hașu Laurian, originar din comuna Breaza, student la Cluj, urmărit din 1950; Hașu Andrei, elev la liceul industrial, urmărit din 1949; Cîlțea Cornel din comuna Șonea; Cornea Marcel, student la Farmacie, din comuna Sinea; Novac Gelu, fiul profesorului de matematică din Făgăraș; Hașu Gheorghe, țăran, fratele lui Andrei; Malgan Mihai, student la Facultatea de medicină din Cluj, urmărit din anul 1949; Ramba Gheorghe, originar din comuna Voivodeni; Moldovan Dumitru-Bambu, tânăr țăran din comuna Lisa, care mai fusese odată condamnat; Moldovan Vasile, tatăl lui Dumitru, ajuns în munte ca să lupte alături de fiul său care a fost arestat și a murit la Periprava; Bărcuț Ion, țăran care acționa singur prin părțile Felmerului, având legături cu oamenii lui Ion Gavrilă; Pîrîu Toma, zis Porîmbu, care refuzase să se mai întoarcă la armată, și încă mulți alții.

Viața în munte

Problemele principale erau cele ale alimentației și ale adăpostului. La început s-a încercat folosirea corturilor, dar această soluție nu a putut fi conținută din cauza expunerii la descoperire fiindcă puterile Securității s-au pus în mișcare de îndată ce au auzit de constituirea grupurilor de

partizani. Rămâneau să se folosească stânele, uneori cabanele de vânătoare izolate, peșterile și de multe ori chiar gazdele din sate, la care se adăposteau în fânare, grajduri, sure de paie, totul ales pentru a feri gazda de implicații în caz de luarea urmei lor.

Desigur, alimentele se obțineau de la oamenii din sate, de la stâne, cooperative și chiar de la cabane. Celor care erau salariați li se dădeau, în schimb, bonuri de justificare că ceea ce se luase, și care de fapt, de multe ori era dat de bunăvoie, era în folosul partizanilor. Deci, căutau ca ciobanii și cabanierii să fie feriți de bănuiala colaborării. De foarte multe ori alimentele erau procurate chiar de la turiști, care le ofereau cu drag, dându-și seama că în felul acesta contribuie și ei la solidaritatea națională împotriva ticăloșilor care ne aserviseră țară prin forță.

Problema conservării devenise grea după ce în peșteri au avut surpriza cu urșii, care nu se mulțumeau numai să mănânce, ci să răspândească în afara peșterilor zdrențele îmbrăcăminte sfâșiate sau chiar resturi de alimente. Aceasta putea duce la depistarea adăposturilor. A trebuit să se treacă la îngroparea alimentelor în diferite locuri, deoarece tactica de supraviețuire era de a trăi în permanentă mișcare pentru a deruta pe urmăritori. Iarna atenția trebuia să fie și mai mare din cauza urmelor pe zăpadă.

Trecerea la acțiune

Când în satul Todirița s-a înființat cu forța colectivul, tractoarele au fost răsturnate în râpă.

Securitatea a început să acționeze împotriva partizanilor folosind tot felul de metode, chiar infiltrarea de informatori în mijlocul lor, care se prezentau ca turiști nevinovați.

Prin iulie 1950, plutonierii de securitate Băiș, Bîrsan și Paler Emil au plecat ca turiști pe Valea Sîmbetei îndreptându-se spre muntele Gălășescu Mare unde au fost prinși de oamenii din grupul Arsenescu-Arnăuțoiu cu concursul ciobanului Gheorghe din Muscel. Între ei era și o femeie. După ce și-au mâncat carnetele de partid au fost uciși.

Doi studenți din Aluniș-Olt (Duminică Ion și Slanciu Nicolae) au lucrat ca angajați cu acte false în orașul Victoria, unde s-au ocupat și de organizarea unui grup de tineri și elevi din comunele Olteț și Rucăr: Laluțiu Ion, Cîrje Octavian, Greavu Nicolae, Monea Ion, Surdu Vasile și alții. În anul 1950, Duminică și Stanciu au fugit în munte. Se pare că au fost infiltrați în același timp începuse războiul din Coreea și speranțele creșteau în rândul celor din munte, așteptându-se începerea unei acțiuni.

Securitatea a fost și ea alertată și a intrat în acțiune, prima ofensivă desfășurându-se în munți, în noaptea de 13 spre 14 noiembrie. Mai multe sate au fost încercuite. Informatorii semnalaseră prezența partizanilor veniți din munte. Satul Rîușor a fost teatrul unor lupte serioase. Acolo se găseau 5 persoane în casa lui Pică Vaier. Arsu Gheorghe, care era de pază, i-a alertat și a scăpat cu toate că s-a tras după el. Socol Silviu s-a luptat cu locotenentul de securitate Vlad, reușind să scape și să fugă până în comuna Todirița unde, frânt de oboseală, s-a ascuns în pivnița lui Dusa Dumitru și a adormit. Descoperit de Securitate care-l urmărea, a reînceput lupta cu călăul Vlad. Când era gata să-l răpună, au sărit soldații și l-au lovit cu patul puștii până ce Socol Silviu a căzut în nesimțire. După aceea l-au înfășurat în frânghii și l-au dus la Securitate. Un anume Crama, învățătorul din sat, s-a dus la ofițerii de securitate aflați la Todirița și desfăcându-și cravata le-a oferit-o ca să-l lege pe Dusa Dumitru, gazda unde se ascunsese Socol, spunând că este un dușman al poporului.

Șovăială Gheorghe a fugit spre munte și a scăpat nepris. La fel a scăpat și Ion Novac. În schimb a fost prins Arsu Gheorghe, după ce a fost urmărit, fiind apoi trimis legat la Securitate, unde a fost chinuit crunt în anchetă.

Gelu Naum, care se alia și el în casă în acel timp, a reușit să se strecoare în șura vecinului, unde și-a făcut un culcuș adânc.

Toată familia lui Pica Vaier a fost arestată, inclusiv două fete și băiatul. Ion-Vaier Pica a fost anunțat de Boer Constantin și i-a dus mâncare lui Gelu Naum reușind să-l scoată din ascunzătoare după o zi și o noapte. Cu acea ocazie i-a dat o pelerină de ploaie și o armă ca să se poată apăra.

Tot în noaptea de 13/14 noiembrie a fost prins Duminică Ion, în casă la Cqșulea Aron, iar Slanciu a fost găsit la Făgăraș.

În comuna Mîndra au avut loc lupte cu Securitatea toată noaptea. Acolo se găseau Mogoș Ion și Mazilu Nicolae. Amândoi au reușit să scape din încercuire.

Drama s-a petrecut în comuna Pîrîu, în casa învățătorului Pridon Ion, unde dormeau Cornea Marcel și Radeș Virgil. Securitatea l-a obligat pe învățător să meargă cu lampașu ca să controleze prin grajduri. Cornea Marcel, care dormea la marginea patului, a fost împușcat, iar Radeș Virgil,

legat, a luat drumul Securității, învățătorul Ion Pridon a fost și el arestat, condamnat la moarte și a sfârșit la Jilava.

Pe data de 16 noiembrie 1950 a fost arestat Ion-Valer Pica.

Între 14 și 16 noiembrie, au fost ridicate de la casele lor cam 30 de persoane din fiecare comună. Toți arestații s-au găsit îngrămădiți la Securitatea din Făgăraș, în fosta casă a lui Giurga. Acolo căpitanul Stoica, fără o mână, a început schingiuirea lor. Pe lângă faptul că erau puși la șocuri electrice, pe piept li se punea o scândură în care se da cu un baros pentru a li se provoca leziuni și hemoragii interne.

Această arestare de anvergură se zice că a fost rezultatul unei trădări, fiindcă altfel nu se puteau produce, în mai multe comune, acțiuni precise și simultane. Se zice că un elev, Sabin Cornea, din comuna Grid, era informatorul Securității, furnizând numele gazdelor. De asemenea Duminică Ion avea carnetul cu o parte din gazde.

Reorganizarea

După această grea lovitură, supraviețuitorii au hotărât să se împartă în patru echipe pentru a putea trece mai ușor iarna care era foarte aproape:

Ion Gavrilă, Ilie Ion și Sofonea Remus.

Chiujea Ion, Șovăială Gheorghe și Novac Ion.

Hașu Andrei, Hașu Gheorghe și Hașu Laurian, care au trăit în bordei.

Metea Victor, care s-a unit cu Pîrîu Ion zis Porîmbu. În luna decembrie 1950, Porîmbu a venit la unchiul lui, Cornea Dumitru, din comuna Ueni.

Se zice că Ghizdavu Ion, comunist notoriu, ar fi trădat. Casa unchiului Cornea Dumitru a fost înconjurată de Securitate care l-a somat pe Porîmbu să se predea, dar acesta a refuzat. Securitatea l-a obligat pe Cornea, bătrân la circa 80 de ani, să meargă în față cu lampa, în acest timp s-a auzit o voce: "Unchiule, dă-te la o parte că trag". Și Porîmbu a deschis foc de armă doborând câțiva securiști.

Atunci, securiștii au adus pe mama lui și au pus-o în față ca să-l roage să se predea pentru ca să nu-i împuște pe bătrâni. Nu a acceptat și a spus că dacă e să moară, el moare pentru Dumnezeu și Țară.

Lupta a durat toată noaptea. Când n-a mai avut posibilitatea să lupte, terminându-și cartușele, s-a sinucis cu ultimul glonte.

Mogoș Ion și Mazilu Nicolae, după ce au scăpat din încercuirea din noaptea de 13/14 noiembrie, au plecat în Banat ca să facă un nou grup de rezistență, îmbrăcați cu cioareci, ca țăranii, au trecut prin Timișoara, pe la căpitanul Mazilu, unchiul lui Ion. Acesta i-a sfătuit să se predea, că poate nu-i omoară, sau să treacă în Iugoslavia. Au plecat de aici în comuna Pădureni, din județul Timiș, unde tatăl lui Mazilu fusese căpitan de jandarmi și unde cunoștea pe băiatul notarului din sat. Câteva zile au stat pe la țăranii și apoi la Moraru Traian, unde s-au întâlnit cu băiatul notarului care i-a trădat. În aceeași noapte casa a fost înconjurată de Securitate care i-a somat să se predea. Ei au refuzat și au deschis lupta. Un plutonier major a fost împușcat. Ceilalți au luat casa cu asalt și cei doi au fost sfărtecați de vii cu baionetele.

Moraru Traian, care i-a găzduit, a fost condamnat la moarte și a fost executat la Jilava.

În munții Făgăraș rezistența a continuat. Turiștii mergeau în continuare pe munte și bineînțeles Securitatea infiltra în rândurile lor, sau pe la cabane, grupuri mici, înarmate, pentru a observa și la nevoie acționa.

Un turist participant la o excursie în Munții Făgărașului povestea că în 1951, cu ocazia zilei de 1 Mai, când erau trei zile libere, muncitorii din Sibiu au organizat o excursie la munte. Circa 60 de persoane, în majoritate de la "Independența - Sibiu", au plecat din Sebeș-Olt și au trecut, plini de voioșie, pe lângă troița de la răspântia drumului spre Racovița, urcând de-a lungul pârâului Moașa Sebeșului. Au trecut și de pârâul Corbul, și de Occa, lăsând în urmă cabana forestieră de la pârâul Secuului. După ce au depășit stâna Groape, au făcut un scurt popas. Regrupați, au plecat la drum. După scurt timp, au fost opriți într-o poieniță de patru oameni îmbrăcați în straie țărănești și înarmați, care au cerut ca organizatorii să iasă în afară. Președintele sindicatului și secretarul organizației de bază au fost luați la o parte și întrebați care sunt membrii partidului comunist care sunt cu ei. Doi dintre partizani, după ce le ceruseră numele, s-au înapoiat și au cerut ca toți membrii de partid să iasă în afară.

Nimeni nu a mișcat.

Le-a cerut a doua oară să iasă în afară. Același rezultat. Atunci, cu lista în mână s-a mai făcut o ultimă încercare:

- Cine iese acum afară dintre membrii de partid nu va avea nimic de suferit. Deci toți comuniștii să facă trei pași în față.

Au ieșit vreo 5-6 persoane.

Veniți mai în față, s-a auzit vocea unuia cu mustăcioară și corp athletic.

Acum, voi care ați reușit să fiți sinceri, spuneți și pe ceilalți care își ascund ingrata calitate de comunist, începeți și chemați-i afară, dacă nu, veți avea aceeași soartă cu ei.

Și într-adevăr au început să-i strige: "Hai Grecule, ieși și tu Szabo, și tu Ianoș, și tu Apel, și tu Marcovici, și tu, și tu...", și așa în total vreo zece comuniști care tremurau ca varga.

- Iar acum voi,ăștia care nu ați ieșit de la început și v-ați ascuns, veniți încoace, mai în față. Întorceți-vă spre ceilalți tovarăși și mâncați-vă carnetele de partid.

S-au executat fără murmur...

- Și acum ziceți: "Cine o fi ca noi, ca noi să pățească", încă o dată, să audă toți și să le spună tuturor, pe unde vor merge, că nimeni nu va scăpa nepedepsit pentru trădarea neamului românesc.

Ceilalți au fost invitați să pună grămadă bani și alimente dacă au cu ei.

- Cu noi au de furcă numai membrii de partid deveniți uneltele Moscovei, precum și cei ce asupresc lumea.

După aceea cei patru partizani le-au spus că sunt liberi și le-au atras atenția membrilor de partid să nu facă rău oamenilor ca să nu-i aștepte o soartă tragică.

Muntele i-a primit pe partizani, iar cale-ntoarsă au luat-o comuniștii care veniseră să se distreze de ziua muncii fiindcă de Paști fuseseră ocupați cu producția.

Au mai fost întâlniri între turiști și partizani, dar nu s-au produs incidente. Chiar unii veneau mai des cu alimente peste cele necesare pentru a se simți în libertate, nesupravegheați de vigilența omului de partid și pentru a contribui cu ceva la continuarea luptei pe care unii avuseseră curajul s-o înceapă pentru a se scăpa de ticăloșii ce distrugeau zi de zi temelia statului.

Aici, în această țară a culmilor alpine, unde numai ochii de vultur străjuiau, se instalase conducerea grupului de partizani, care era permanent în mișcare spre a deruta pe următorii care-și făceau tot mai des cale, câteodată și fără-ntoarcere. Printre locurile colindate de acești "crai ai munților" se vorbea despre: stânele din Valea Sîmbetei, de pe Valea Mare, podul Giurgiului, Podragului, valea Serbotei și a Cocoricului, culmea Racoviceanu, Vânătoarea lui Buleanu, Lăița și Lăițel, Gălășescul și Gârdoman, pe sub Paltin înspre Argeș și Topolg, pe la Capra, Bâlea și Negoiful, pe creste pe unde numai floarea de colț și piciorul de capră neagră se mai putea agăța. Acești feciori înfrățiți cu suferința țării deveniseră fiii naturii, pe care au îndrăgit-o cu toate capriciile ei și de la care sperau că îi va păzi, deschizându-le toate secretele de ocrotire și supraviețuire.

Desigur, sub supravegherea lor intrau și casele de vânătoare ce le serveau uneori și ca adăpost, și ca bază de aprovizionare.

În izolarea care se părea că îi copleșește, partizanii erau însă la curent cu viața satelor și chiar cu cea internațională. Vestea condamnării și executării celor din munții Banatului, conduși de Uță, Domășneanu și Spiru Blănaru, le umpluse inimile de durere și au trecut la răspândirea unor manifeste pe care le-au conceput acolo, în liniștea muntelui.

Noi dureri pentru partizani, în anul 1951

În noaptea de 23/24 noiembrie, pe valea ce se lăsa din munte spre satul Lisa, prin brădet, cobora cu atenție Dumitru-Mitru Moldovan al lui Bambu. Mergea să ia alimentele pe care tatăl său, Vasile Bambu, i le adusese la locul convenit. Dar la marginea satului a fost somat, în întuneric, să se predea. A refuzat și a încercat să se salveze, făcându-se una cu pământul, în drumul de întoarcere, prin șanțul ce traversa calea spre munte. Dar o rafală de gloanțe l-a lovit în picior și stomac, doborându-l. Mitru mai fusese arestat la 17 ani pentru sprijinirea partizanilor și de abia se eliberase de la "Canalul morții". Imediat, în 1950, nedreptățile ce domneau în țară îi îndreptaseră pașii tot spre munte, singura speranță de supraviețuire. A fost luat dintr-o baltă de sânge și dus la spital, unde a început întâi chinuirea, în loc să se treacă la operarea celor 7 perforații intestinale ce i s-au găsit. Barbaria a fost și mai cruntă când, imediat după ce a fost ciopârțit și cusut, au continuat să-l chinuie acolo, în spital. A fost bătut peste rană ca să vorbească despre ceilalți rămași în munte. Vestea torturării a ajuns la urechile tatălui, care a luat legătura cu doctorul rugându-l să-l otrăvească pe fecior pentru a nu trăda pe ceilalți. Doctorul nu a făcut-o, dar nici Mitru Moldovan n-a spus nici un cuvânt despre oamenii

muntelui. După ce a fost condamnat la moarte și s-a comutat pedeapsa în 25 de ani și a luat, din nou, drumul "Canalului morții". Chinuit prin închisori, Mitru a rămas un mare caracter, fiind prezent în greva foamei din 9 martie 1954, de la Poarta Albă, când se încerca salvarea bătrânilor muribunzi din cauza muncii forțate de exterminare de la acel blestemat canal. Și i-a fost dat lui Mitru Moldovan să treacă printr-o nouă anchetă foarte dură după arestarea partizanilor atrași în cursa plecării spre "lumea liberă".

Tatăl lui, Vasile Moldovan al lui Bambu, a luat drumul codrilor fiind arestat în iunie 1952. După condamnare, a murit în lagărul de exterminare de la Periprava.

În iarna anului 1951 a căzut în luptă și Andrei Hașu, în casa lui Ramba Gheorghe din comuna Voivodeni. Ceilalți prieteni de luptă au fost nevoiți să-și schimbe gazdele trecând Oltul înot pe timp de noapte: Ion Gavrilă, Gheorghe Șovăială, Ion Ilioiu, Victor Metea și Remus Sofonea. Au avut noroc că s-au întâlnit cu turiști care le-au dat haine și alimente. Tot din acel an datează și condamnarea la moarte, în lipsă, a lui Ion Gavrilă.

Anul 1952

Apariția partizanilor la Cabana Bâlea s-a răspândit ca fulgerul. Era în vară și începuseră strângerea alimentelor, cutreierând pe la stâne și explicând ciobanilor că 20 de grame de brânză de la fiecare oaie nu se cunosc. Și în plus li se dădeau bonuri semnate "Vulturii Carpaților" sau "Rezistența Națională" pentru a fi nu numai justificare, dar și mijloc de apărare în fața securității.

În vara anului 1952, o grupă de 6-7 partizani au mers la Cabana Bâlea pe care au înconjurat-o și au oprit excursioniștii din apropiere. Dinăuntru s-a deschis foc de armă. Au reușit să pătrundă în cabană și Ion Gavrilă le-a spus: "Spuneți celor din țară că mai există un colț din Regatul României care nu și-a plecat capul înaintea comunismului, iar acest regat va rămâne liber atâta timp cât ne vor sta capetele pe umeri". De aici au luat alimentele pentru care au dat bonuri, și au plecat cu ele încărcate pe niște măgari. Pe traseu le-au ascuns, și o parte din hrană au luat-o cu ei. Vestea s-a răspândit imediat peste tot. Țăranii din regiune, care erau asupriți cu cotele, au început să prindă curaj. Dar și Securitatea s-a pus în mișcare. La scurt timp după aceasta, când partizanii s-au întors să ia alimentele ascunse, au întâlnit în munte o coloană de ostași. Fiind descoperiți, au fost nevoiți să angajeze lupta și au reușit să scape cu ajutorul întinericului, strecurându-se prin pădure.

Din munte au coborât: Remus Sofonea și Ion Ilioiu, care au luat legătura și cu Olimpiu Borza din Viștea, solicitând sprijin și asigurarea unor informații despre mișcarea trupelor. Informațiile urmau să fie puse în diferite cutii metalice pe drumurile ce urcau spre munte în direcția: Viștea de Sus, Drăguș, Olteț sau Vistișoara și, la nevoie, când ar fi fost împânzită regiunea, urmau să fie lăsate chiar pe șoseaua națională între Viștea de Sus și Olteț. De asemenea se hotărâse ca depozitarea alimentelor să se facă numai în comuna Vistișoara.

După coborârea din munte a celor doi partizani amintiți mai sus, s-a organizat o rețea de sprijin formală din Olimpiu Borza, Gheorghe Borza, doctorul Lucian Stanciu, Remus Budac, Vasile Cîrje, părintele Dascălu, învățătorul Geamănu și alții.

În același an au mai fost semnalate ciocniri cu Securitatea, care-i hărțuia, pe Valea Brătilei, spre Cârțișoara și Arpaș.

Securitatea căuta să distrugă rezistența atât prin forța armatei, cât și prin alte mijloace. Se spune că au încercat o lovitură în mijlocul lor, prin infiltrarea cu ajutorul unui cunoscut din Vicovul de Jos, anume Vasile Motrescu, care venise cu trei persoane pentru a intra în organizația din munte. Însoțitorii erau Vrabie, Boian și un căpitan, toți în civil. Și iar se spune că luat din scurt de către Ion Gavrilă, Motrescu Vasile a recunoscut că a fost nevoit să-i aducă pe cei trei, care erau agenți, și că jos se găsesc trupele de securitate. Nu e lămurit ce s-a petrecut cu cei veniți, dar despre Motrescu se știe că a avut un aport la distrugerea organizației de rezistență din Bucovina, după care a fost arestat și a terminat executat de cei pe care îi aservise. Același metodă de distrugere în interior a fost utilizată și în cazul rezistenței din Munții Vrancei.

Anul 1953

În acel an Securitatea a încercat altă metodă. Se urmărea ținerea sub observație a celor din munte prin persoanele din sate bănuite că ar fi în cunoștință cu mișcările lui. Țesăturile mergeau până la Sibiu, unde era centrul de acțiune care urmărea distrugerea partizanilor și avea printre comandanți pe maiorul Gheorghe Crăciun, șeful Securității. Prin întâmplare, care vom vedea mai târziu că nu a fost

o simplă întâmplare, Ovidiu Borza s-a întâlnit cu profesorul Ioan Grovu, care l-a întrebat ce noutăți mai are despre partizani, deoarece a pierdut legătura. Nu i-a dat nici o informație decât după ce Borza a primit confirmarea celor din munte că Grovu îi ajutase într-adevăr în trecut. Și prin iunie s-a pomenii vizitat de Grovu, care i-a comunicat că din ziare a luat cunoștință că parașutiștii veniți din occident să ia legătura cu partizanii au căzut în mâinile Securității, în afară de Ilie Rada de care trebuie să se folosească pentru a pleca în străinătate. Ori Ilie Rada, la data aceea abia scăpat și rămas singur, urmărea să se salveze din țară, lucru ce l-a făcut cu mare greutate, nicidecum să mai adune după el pe alții pentru a-i duce în străinătate. Pe de altă parte, se știe că trimiterea parașutiștilor fusese comunicată de spionul englez Kim Philby, direct NKVD-ului, iar acesta Bucureștiului. Și nu peste mult timp, Securitatea va monta tot o plecare a partizanilor peste frontieră în scopul de a-i prinde. Dar până atunci să mai urmărim unele aspecte din dăruirea acestor partizani pentru salvarea pământului strămoșesc.

În primăvara acestui an avuseseră câteva ciocniri cu Securitatea și se spune că Ion Gavrilă fusese rănit la picior. Ei își schimbau destul de des locurile pentru a-i deruta pe urmăritori.

În toamna anului 1953 măsurile de urmărire se întetiseră. În aceste condiții a avut loc o ciocnire, din acest grup făcând parte acum, pe lângă Ion Gavrilă și Remus Sofonea: Ion Ilioiu, Victor Metea, Ion Novac, Gelu Novac și Gheorghe Șovăială.

În luna noiembrie a avut loc o ciocnire cu un convoi de securitate la coborârea spre Cîrța și în timpul hărțuirii s-a pierdut de grup Remus Sofonea, dar s-au regăsit la Arpaș fără nici un alt necaz.

Pentru a arăta măsurile luate de Securitate împotriva partizanilor, amintim că pe lângă trupele speciale din regiunile Pitești și Sibiu, care cuprindeau muntele ca într-un clește, au mai fost aduși ostași și din Vrancea, unde fusese lichidat grupul partizanilor, de la Sfântul Gheorghe, din Prahova și Cluj, plus regimentul 1 Băneasa. Printre conducătorii acestei vaste operații de captare se numărau: Gheorghe Crăciun, Gheorghiu (Comandantul Școlii de securitate din Sibiu), maiorul Mezei, Ițic Averbuch (comandantul Securității din Ploiești) și cunoscuții călăi Ilic Bădica (ajuns general din zugrav, cel ce reușise să captureze pe cei evadați de la minele de plumb), Tericeanu, Staicu (de la miliție) și alții de teapa lor.

Desfășurarea forțelor Securității a fost dispusă în formă de pieptene, urmărindu-se înaintarea pe toate căile de acces spre cetatea de piatră a partizanilor. Intenția era de a-i izola și de a-i prinde vii sau morți, pentru siguranța de a fi lichidat acest nucleu important de rezistență. Satele de la poalele Făgărașului au fost transformate în baze operaționale. De aici porneau înarmați ca în timp de război, în spatele acestor forțe, călăul Gheorghe Crăciun și-a organizat o țesătură de acoperire militară a întregii zone de la Sinea până la defileul Oltului, unde nu se putea intra decât cu autorizație specială. Scopul era de a tăia orice posibilitate de aprovizionare și informare a partizanilor. De asemenea, Securitatea adunase în jur pe toți informatorii satelor, care o însoțeau peste tot, având chiar rolul de călăuze. Prin denunțuri reușiseră să aresteze familiile și rudele celor din munți. Listele arestațiilor erau afișate pe panouri, în diferite locuri unde știau că pot trece partizanii. Prin acest procedeu urmăreau să distrugă capacitatea morală a acestor luptători. Pe aceste afișe erau trecute metodele de schingiuire a celor arestați și amenințarea cu moartea a rudelor în caz că cei din munți nu se vor preda până la o anumită dată.

Anul 1954

În fața măsurilor luate împotriva lor, partizanii au aplicat tactica împărțirii în două grupe desfășurate în părți opuse pentru a avea posibilitatea controlării mișcărilor adversarului și a se feri de a cădea cu toții în vreo capcană.

Astfel Ion Gavrilă cu Jean Pop, Ion Ilioi, Remus Sofonea și Gelu Novac au rămas spre apusul masivului Făgăraș, în timp ce grupa cealaltă formată din: Chiujdea, Gheorghe Șovăială, Gheorghe Hașu, Laurian Hașu, Victor Metea și Ion Novac au ocupat partea răsăriteană a masivului Făgăraș.

În cursul lunii august 1954 grupa lui Ion Gavrilă, nemâncată de două zile urca pe valea Topologului ca să treacă versantul spre Făgăraș. Pe traseu au întâlnit o stână și împreună cu Sofonea Remus a intrat înăuntru Ion Gavrilă, ceilalți rămânând să observe împrejurimile. Jean Pop a observat o grupă de ostași care înaintau, iar trei ofițeri se îndreptau spre stână, și atunci împreună cu Novac au deschis focul strigând la Ilioiu să fie atent că înconjoară stână. Iată mai departe relatarea lui Ion Gavrilă care se găsea în capcană (publicată în revista 22):

"Soldații s-au speriat încurcându-se în fugă unii pe alții. Ofițerii au comandat <<culcat>>. Numai că locul în care se aflau soldații era plin cu apă, așa că mișcarea lor a durat. Atunci noi am aruncat

cojoacele peste niște bolovani și am auzit comanda «foc». O sută de pistoale mitralieră au ținut cojoacele. Am reușit să ne îndepărtăm trăgând cu pistoale mici".

În această ciocnire un soldat a murit și mai mulți au fost răniți. Scăpați din încercuire, partizanii s-au îndreptat spre nord ajungând într-un loc prăpăstios de pe Negoiul. Drumul era foarte greu din cauza întunericii. Pe drum au întâlnit terenul împânzit de trupe. Cu mare greutate au reușit să coboare până într-un desiș. Aici au trecut prin momente foarte grele. Iată descrierea lui Ion Ilioiu care a căzut în mâna lor:

"Cum noi eram răsfirați, deodată s-a deschis focul asupra noastră. Ani încercat să ieșim din întuneric, dar ei erau peste tot; 30-40 de ostași, iar noi numai patru.

Ne-am răsfirat în desiș; eu cu Remus Sofonea ne-am așezat pe burtă ca să ținem piept și ... cine murea ... murea. Nu știu ce s-a întâmplat cu ceilalți. Când s-a strâns cercul am deschis focul, și-am tras, și-am tras, și-am tras.

La un moment dat am sărit în sus și am strigat: "Remus, vino după mine". Am vrut să traversez o muche. Un securist era deasupra mea, un pic în spate și într-o parte. A tras și m-a împușcat. Am căzut. Cartușul a intrat pe sub mână dreaptă, m-a luat pe diagonală, mi-a perforat plămânul în partea de jos, mi-a secționat ficatul cam 1,5 cm, mi-a perforat coloana și a ieșit prin stângă, unde a făcut ruptură mare. Am căzut în cap, arma mi-a picat din mână. Am crezut că am murit. Dar mi-am revenit. Am dat să scot pistolul, să-l încarc, dar nu am mai avut puterea să trag. Pistolul mi-a alunecat într-o parte și am leșinat. Când m-am trezit, un ofițer era călare pe mine și mă lovea cu pumnii în față. Au venit și alții și m-au lovit cu cizmele în spate. M-au întrebat cum mă cheamă; n-am vrut să le spun, mă gândeam că dacă eu am căzut și securiștii se strânseseră pe mine, pot să-i ajut pe ceilalți să scape. Au aruncat cu apă pe mine, m-au bandajat peste piept, dar nu mai știam prea bine ce se întâmplă cu mine. M-au lăsat în paza unuia și au plecat după ceilalți. Spre seară s-au întors.

M-au apucat de bocanci și m-au târât pe coastă vreo 40 de metri. Ani crezut că înnebunesc. Târâșul acesta mi-a provocat niște dureri că nici nu leșinam, nici nu eram cum trebuie. Am crezut că nu se mai termină".

Fotografia lui Ilioiu, tăiat în timpul operației, a fost răspândită de Securitate prezentându-l ca mort. În același timp a început acțiunea de convingere a partizanilor în viață ca să plece prin bunăvoința unor persoane care doresc să-i salveze. Desigur, în condițiile grele prin care treceau acum, mulți doreau să scape crezând posibilă plecarea. Numai Ion Gavrilă a refuzat, acesta având un simț în plus, ceea ce dovedește că era un adevărat conducător, cunoscător al perfidiei adversarului.

În aceste condiții Ion Grovu era "preocupat" de plecarea cât mai urgentă în străinătate a băieților din munte. Ion Grovu l-a căutat de câteva ori pe Borza Olimpiu spunându-i că Burlacu a discutat la ambasadele străine despre această plecare și că Securitatea știa tot. Aceasta se întâmpla în iarna 1954-1955. Dar în luna martie 1955 Borza Olimpiu a fost arestat la Brașov, anchetat despre partizani și după o zi și o noapte a acceptat să dea informații despre existența lor. De acum înainte va face joc dublu.

Nu după mult timp profesorul Iort Grovu i-a trimis un mesaj lui Borza anunțându-l că de Paști va trece granița împreună cu Burlacu, în Grecia.

A doua tactică a arestării partizanilor prin momeala plecării în străinătate funcționa acum din plin. Se vorbea de un domn Marin din Brașov, care se oferise să înlesnească plecarea partizanilor. Acum apare și Costică Nicolescu, la Sibiu, prezentat de Grovu ca cel care făcea parte din organizația ce se ocupa de trecerea peste frontieră. Și chiar îi arătă o scrisoare primită de la Salonic din care reieșea nerăbdarea cu care sînt așteptați ceilalți. Costică Nicolescu întetise întâlnirile, manifestându-și nemulțumirea față de întârzierea coborârii din munți a celorlalți. Borza pretextează că sînt hărțuiți de Securitate și este foarte greu să se ia legătura cu ei.

O altă nenorocire vine spre sfârșitul lunii iunie când, într-o ambuscadă, cad răniți Sofonea Remus și Hașu Laurian. Ei sînt găsiți într-un lan de grâu de către soții Eleonora și Victor Șandru, din Viștea, care aduc un bilet de la Sofonea care cerea ajutor. Borza Olimpiu îi aduce acasă și acționează pentru salvarea lor.

A fost adus doctorul Lucian Stanciu de la spitalul din Brașov, care i-a îngrijit pe cei doi, lăsând și medicamentele necesare. Desigur, Securitatea a fost informată de prezența celor doi la Viștea, cu toate că Borza a pus pe Sofonea să-i dea o scrisoare ca trimisă din munte prin care să anunțe că nu puteau coborî din cauza mișcărilor de trupe. Borza săptămânal trebuia să dea informații Securității despre tot ce știa. Și într-o zi, întorcându-se de la o astfel de întâlnire, a găsit pe Sofonea mort într-o baltă de sânge și pe Hașu Laurian, care mai mișca, cu pistolul în mână, iar pe masa se găsea un bilet pe care scria: "Fraților, noi am murit. Am socotit că e mai bine pentru noi, pentru voi și pentru toți

oamenii care au făcut atâtea sacrificii pentru noi". Sofonea a fost îngropat în curte. Se pare că un oarecare Stoica, profesor, ar fi denunțat îngroparea lui Sofonea.

Curios este că și doctorul Lucian Stanciu fusese prezentat omului "binevoitor" ca un doctor devotat al cauzei rezistenței îngrijându-se de bolile lor. Acest om "de bine" l-a împins pe doctor pe un drum periculos spunându-i că străinătatea e interesată și spre a-l sprijini i-au trimis vreo 20 de ceasuri, stilouri și chiar 500 de dolari, cu rugămintea de a continua, între timp se pregăteau plecările.

Costică Nicolescu a pregătit "plecarea" în Turcia a lui Nelu Novac și Hașu Laurian (care reușise să se întrezeze după moartea lui Sofonea). Borza a primit vești de la cei plecați ajunși în "străinătate". Al doilea grup format din Chiujea, Hașu Gheorghe și Metea Victor au plecat pe același drum al lui Gestică Nicolescu.

Iarăși a adus scrisori de la cei plecați și în plus le-a comunicat că în străinătate nu sînt bine primiți deoarece și-au părăsit șeful, și de aici insistența de a pleca și Ion Gavrilă. Spre decepția Securității, Ion Gavrilă nu le-a făcut jocul.

În schimb, în toamna anului 1954 a plecat Olimpiu Borza la București și a discutat planul plecării lui în casă la Costică Nicolescu. Plecarea se făcea spre Giurgiu, drum pe care a fost imobilizat și întors în beciurile Securității unde se găseau, de fapt, toți cei plecați mai înainte. Și în timpul anchetei i s-au pus benzi de magnetofon în care erau înregistrate discuțiile cu Ioan Grovu, ca și cele din casa lui Nicolescu din noaptea dinaintea plecării.

Jocul dublu s-a terminat printr-o condamnare la moarte și apoi comutarea în muncă silnică pe viață.

După plecarea în "străinătate" a lui Borza, doctorul Lucian Stanciu a primit un bilet din partea lui, prin "binevoitor", ortografiat cu minuscule - lucian -, conform înțelegerii, că a ajuns cu "bine". La câteva zile după această veste bună, doctorul a primit o telegramă din partea Ministerului Sănătății prin care era chemat la București. Ajuns în Capitală, pe bulevardul Nicolae Bălcescu a fost aruncat într-un jeep și s-a trezit la Sibiu anchetat în legătură cu răniții de la Viștea. În fața ochilor i s-au pus o parte din cadourile primite din "străinătate" (stilouri, ceasuri și dolari), insistând să declare cui a dat din ceea ce lipsea.

Doctorul, dându-și seama că a fost înșelat, a profitat de momentul când anchetatorul a fost chemat la telefon, apoi și-a tăiat vena jugulară cu lama de ascuțit creioane, lăsată pe birou. Siciul sigilat a fost dus și înmormântat cu consemnul de a nu se deschide. Și alte persoane utilizate în Securitate au fost arestate pentru un motiv sau altul pentru a li se pierde apoi urma ca martori jenanți.

Ultimii partizani se răspândesc

Șovăială Gheorghe și Gelu Novac au avut un sfârșit tragic. Hăituiți din munte au trecut Oltul înot și s-au dus la un prieten pe Târnavă. La întoarcere au ajuns în apropierea comunei Obreja, la vărsarea râului Secășului în Târnavă, dar un paznic de câmp i-a vândut Securității, care a înconjurat casa în care erau ascunși. Gelu Novac a căzut ucis la ieșirea din casă. În schimb, Gheorghe Șovăială rămas cu două arme, a luptat toată noaptea încercând până la ultimul cartuș să iasă din încercuire. După aceea a ieșit în fața ostașilor, care l-au împușcat.

Pop Jean zis Porîmbul, fiind rănit la picior în timpul unei lupte, n-a mai putut să meargă. A fost dus în spate de prietenul său și până la urmă a rămas să ierneze în 1955-1956 într-un bordei la marginea comunei Columb. În primăvara anului 1956 a luat legătura cu un anume Matei Cristea de prin Pojorta-Lisa, care l-a pus în legătură cu Costică Nicolescu pentru a-l duce în străinătate. Acesta a venit și s-a întâlnit cu Jean Pop într-o gară din apropiere de Făgăraș, Arpaș sau Viștea. După ce a povestit greutățile îndurate, mai ales în ultima iarnă, iar celălalt arătându-i scăparea și viața fără teamă a celor plecați, la insistențele lui Costică Nicolescu i-a arătat locul iernării de la Columb. De acolo au plecat cu trenul spre Brașov sperând că va ajunge și el în străinătate. Dar în tren i s-au pus cătușele la mâini și a ajuns în ghiarele Securității, alături de ceilalți prieteni de luptă. După chinuri îngrozitoare la anchetă, unde au fost aduși și cei arestați înainte, a fost judecat în luna iulie 1957 pe baza decretului 199/1950, pentru acte de teroare și constituire de bandă în scop terorist, fiind condamnat la moarte.

Altă grupă de partizani

În anul 1953 situația partizanilor devenise foarte grea. Legăturile pentru aprovizionarea lor deveniseră din ce în ce mai dificile, iar arestările se țineau lanț prin sate. Se recursese în această situație la depozitarea alimentelor prin podurile caselor, de unde partizanii și le ridicau singuri, strecurându-se prin țesătura de securiști care împânzeau poalele Făgărașului.

Cîndea Ion, originar din comuna Sărata, a coborât pe valea Porumbăcelului și, prin perdeaua de fagi, a trecut pe firul Săratei, îndreptându-se spre comuna natală. Fiind surprins, s-a angajat în luptă și ultimul cartuș l-a folosit pentru a nu se lăsa prins viu.

Au fost nenumărate astfel de exemple de dăruire pe altarul patriei.

Printre cei fugiți în munte din acest sector al cotului Oltului, cuprins între Turnu Roșu - Cîrțișoara, au mai fost arestați și condamnați: doctorul Alexandru Barbu, Stoica Pavel din Sărata, Voineac Ion din Porumbacu. Din acest lot a făcut parte și doctorul Constantin Cișmașu.

Ultimele arestări masive au avut loc în 1954.

Sperăm ca supraviețuitorii să ne aducă la cunoștință noi date în sprijinul descoperirii tuturor eroilor din Munții Făgărașului, unde s-a desfășurat o adevărată epopee ce urmează să se scrie.